

Forskning vid Dalby-projektet

Åke Nordén

Docent Åke Nordén, forskningsledare vid Dalby-stationen ger en översikt över den forskning, som pågår eller är planerad inom ramen för Dalby-projektet.

Den öppna vårdens syften och utformning är en fråga om målsättning och medel att nå denna målsättning. Syftet måste vara att på effektivaste sätt sätta in diagnostiska och terapeutiska åtgärder för att återbringa den som blivit sjuk till sin normala livsföring vad gäller arbete och social miljö.

Med min personliga erfarenhet av verksamheten på ett sjukhus, är konfrontationen med vårdbehovet i samhället som helhet fyllt av en mängd okända problem. Utformningen av Dalby-projektet har skett för att försöka ge svar på så många som möjligt av dessa frågor dvs en förutsättningslös och fullständigast möjliga insamling av data om en oselektad populations medicinska och sociala problem. Anvisningar om hur den öppna vården skall utformas kan jag inte bidra med förrän vi fått in ett eget material.

Uppföljning av Dalby-undersökningarna

På nuvarande stadium kan alltså endast en redovisning av hur långt vi kommit, bidra till dagens debatt. Essen-Möller och Hagnell har utfört sina välkända psykiatriska undersökningar på invånar-

na i Dalby och Bonderup, som utgör en tredjedel av det nuvarande provinsialläkardistriktet. Hagnell är knuten till forskningsteamet och följer upp sina tidigare undersökningar för att så långt möjligt utnyttja det unika material som samlats sedan den första undersökningen 1947. Utöver epidemiologiska data hoppas vi här också kunna få in material som visar hur psykiska sjukdomar debuterar och förlöper — vad karakteriserade 1947 den som 1956 eller senare hade en utbruten alkoholism, schizofreni eller depression. Hur ser en sådan individ ut 1968 jämfört med 1956? Kan detta hjälpa oss till tidigdiagnostik och till att definiera riskgrupper och hur kan vi utforma förebyggande åtgärder? Kan vi använda psykologer eller socialkuratorer eller socionomer för sådan verksamhet. Kan en satsning av personal som icke är läkare, lösa några av psykiatriens problem och därmed förbättra det prekära vårdläget?

Uppspårande och terapikontroll av urinvägsinfektioner

Ett område där vi redan kan visa resultat och ge ett bidrag till utformningen av den öppna vårdens teknik gäller urinvägsinfektionerna. Tack vare Bengt Schersténs upptäckt av de låga urinsockervärdena vid infektion har det varit möjligt utforma

Efter ett inledningsanförande vid socialmedicinsk dag i Uppsala, okt. 1968.

en pappersremsetest, Uriglox, som innebär att principer som hittills använts för uppspårande och terapikontroll vid diabetes nu kan överföras på urinvägsinfektioner. Härmed tar vi ett viktigt steg mot tidigupptäckande av njursjukdomar och kanske därmed förebygga den del av de kroniska njursufficienserna som orsakas av pyelonefrit. Efter som tekniken är enkel kan patienten sannolikt i stor utsträckning själv sköta denna kontroll — våra erfarenheter från undersökning av kvinnor mellan 7 och 65 år ger stöd åt sådana förhoppningar. Som synes anser vi oss även här kunna räkna med att avlasta personal med kvalificerad utbildning.

Den utomordentligt höga frekvensen av urinvägsinfektioner ger anledning förmoda att sådana infektioner väsentligen bidrar som primär sjukdomsorsak både till hypertoni och till infektionsanämi dvs 2 vanliga sjukdomar, där vi hittills saknat möjligheter för förebyggande insatser.

Undersökningar av 4-åringar

Undersökningarna av 4-åringar inom Dalby provinsialläkardistrikt har nu genomförts med hittills 90 % anslutning. Frekvensmässigt har tandläkarundersökningen givit mest utbyte — endast 14 % av barnen var kariesfria enligt Lennart Köhlers och Kerstin Holsts rapport. Vad betyder detta för framtida hälsa? Vad är orsaken? Vilka förebyggande åtgärder skall vi gå in för? En analys av kostförhållanden antyder att i en del fall uppenbara orsaker är att söka där. Behovet av utbyggnad av folktandvården är här förutsättningen, men kanske mera allmänt användande av screeningteknik i form av ortopantomogram skulle kunna friställa tandläkare från diagnostiskt arbete till terapeutiskt. Vi avser inom kort testa sådan metodik.

Undersökning av 67-åringar

Jag skall nu be att få omnämna hur vi tänkt oss penetrera åldringsvårdsproblemen. Anslag har be-
gärts för att undersöka samtliga 67-åringar i distriktet.

Undersökningen kommer att innefatta en fullständig somatisk, psykiatrisk och laboratoriemässig

genomgång. Dessutom skall en psykologisk bedömning göras med sikte på en rådgivning för individens nya liv som pensionär, vilka intressen har han eller hon, vilka förutsättningar, hur kan vi se till att en stimulerande aktivitet vidmakthålles? Vilka latenta sjukdomar kan vi upptäcka och göra någonting åt, så att den som blivit pensionär får njuta av tillvaron så länge som möjligt och därmed uppskjuta vårdproblemen för samhället.

Undersökningen av 67-åringarna skall även omfatta en sociologisk undersökning av deras bostadsförhållanden och deras behov av service från det allmännas sida.

Vi föreställer oss att en sådan undersökning skall ge oss material för att kunna realistiskt planera för åldringsvården. Vi vill nog inte nu tala mera om vad vi tänker göra i Dalby utan i fortsättningen redovisa resultat av vad vi gjort. Eftersom vi är den första forskningsstationen med uppgift att kartlägga den öppna vårdens behov och finna lösningar för att tillgodose dem rationellt, är det angeläget att kristallisera ut vilka frågeställningar vi har speciella förutsättningar att ge svar på. Liknande stationer får vi hoppas upprättas på andra håll. De bör kunna bidra till att avgöra vilka problem som är lokala och vilka som är av generell natur, men i övrigt bör de inte vara utformade som kopior av Dalby utan som komplement.

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor,
arkiv,
bibliotek,
butiker,
laboratorier,
privatinredn.

Sparrings

Försäljningsavd.:

KARLAV. 89 - STOCKHOLM Ö
Tel 67 36 50, 67 76 75, 67 76 81